

ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ

РОЗВИТОК ЖИТТЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ НА КУРСАХ ПІДВИЩЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ

Шопіна М.О.

*доцент кафедри методики та психології
дошкільної і початкової освіти
інституту післядипломної педагогічної освіти
Київського університету імені Бориса Грінченка,
місто Київ, Україна.*

DEVELOPMENT OF LIFE COMPETENCE OF PEDAGOGICAL WORKERS AT COURSES FOR IMPROVING PEDAGOGICAL QUALIFICATION

Shopina M.A.

*the associate Professor of the Department
of methodology and psychology of preschool
and primary education, Institute
of postgraduate pedagogical education
of Kyiv University named after Boris Grinchenko,
Kyiv city, Ukraine*

Анотація

У даній статті розглядаються особливості організації та викладання професійного модулю для вчителів різних спеціальностей в інституті післядипломної педагогічної освіти з тематики розвитку життєвої компетентності учнів. Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки (підвищення кваліфікації) спеціаліста усіх категорій.

Abstract

This article deals with the peculiarities of the organization and teaching of a professional module for teachers of different specialties at the Institute of Postgraduate Pedagogical Education on the topics of the development of pupils' vital competence. The program of studying normative discipline is compiled in accordance with the educational-professional program of training (advanced training) of a specialist of all categories.

Ключові слова: вчитель, післядипломна освіта, життєва компетентність, підвищення кваліфікації.

Keywords: teacher, graduate studies, life competence, teaching skills improvement.

Сучасні заклади системи підвищення кваліфікації здійснюють свою діяльність відповідно до законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», Національної рамки кваліфікацій та інших законодавчих нормативних актів. Вочевидь постає потреба в розробці спеціального програмно-методичного забезпечення, яке б більшою мірою у сучасних умовах задовольняло потреби особистості вихователя, вчителя в удосконаленні професійної компетентності.

Поняття життєвої компетентності особистості є одним із тих, що засвідчує складне і багатоаспектне явище у системі соціалізації людини, її освіти, навчання та виховання. Життєва компетентність охоплює у собі такі надбання особистості, як знання, вміння, навички, способи діяльності, розвинені можливості сприймання, розуміння та творчого використання матеріальних та духовних цінностей суспільства. Поняття “життєва компетентність” є інтегрованим від понять “компетентність” і “життя”.

Педагогічні аспекти проблеми формування життєвої компетентності особистості висвітлено у працях В.Афанасьєва, І.Блауберг, Р.Гурова, Л.Когана, М.Нугаєва, В.Садовського та ін. Психологічне підґрунтя досліджуваної проблеми складають роботи з психології особистості (Б.Ананьєв, Л.Виготський, О.Запорожець, О.Леонт'єв, С.Рубінштейн, Д.Ельконін).

Актуальність цього дослідження обумовлена необхідністю вирішення суперечності між вимогами, що ставляться до професіоналізму педагогічних працівників, і існуючим теоретичним та науково-методичним забезпеченням цього процесу в системі підвищення кваліфікації, зокрема. Тому в інституті післядипломної педагогічної освіти було розроблено і впроваджено модуль для вчителів усіх спеціальностей: “Психологічні механізми формування в дітей та молоді життєвої компетентності”.

Метою викладання навчальної дисципліни “Психологічні механізми формування в дітей та молоді життєвої компетентності” є ознайомити слухачів з основними механізмами формування в дітей та молоді життєвої компетентності в сучасних соціокультурних умовах.

Основними завданнями вивчення дисципліни “Психологічні механізми формування в дітей та молоді життєвої компетентності” є:

1. Обґрунтувати актуальність впровадження в систему національної освіти компетентнісного підходу.

2. Визначити сутність поняття “компетентна людина”, “життєва компетентність”, охарактеризувати складові життєвої компетентності, їх визначення у психолого-педагогічній вітчизняній та зарубіжній науковій думці.

3. З'ясувати, що являє собою сучасний освітній простір: його складові, зв'язки, функції, можливості щодо формування життєвої компетентності у дітей і молоді.

4. Визначити психолого-педагогічні проблеми формування життєвої компетентності на різних вікових етапах розвитку школяра та можливі шляхи їх подолання.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми слухачі повинні:

знати:

1. Сутність понять “компетентна людина”, “життєва компетентність”, складові життєвої компетентності особистості.

2. Особливості сучасного освітнього простору: його складові, зв'язки, функції, можливості щодо формування життєвої компетентності у дітей та молоді.

3. Основні психолого-педагогічні проблеми формування життєвої компетентності на різних вікових етапах розвитку дитини, можливі шляхи їх вирішення в умовах загальноосвітнього навчального закладу.

4. Напрями, методи, прийоми та форми роботи щодо створення в школі сприятливого психолого-педагогічного середовища для розвитку життєвої компетентності учнів.

вміти:

1. Використовувати традиційні та інноваційні методи, прийоми та форми розвитку життєвої компетентності учнів у власній діяльності в умовах загальноосвітнього навчального закладу.

2. Орієнтуватися в сучасному освітньому просторі, визначати можливі взаємозв'язки між різними суб'єктами, що здійснюють вплив на формування життєвої компетентності особистості (сім'єю, однолітками, групами за інтересами, шкільним колективом, ЗМІ, соціальними організаціями).

3. Прогнозувати можливі результати негативного впливу соціальних чинників на формування життєвої компетентності особистості; застосовувати превентивні заходи в умовах навчального закладу.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 18 годин /0,5 кредитів ECTS.

Змістовий модуль 1. (6 год).

Теоретичний: На лекційному занятті відбувається ознайомлення слухачів з поняттями “компетентна людина”, “життєва компетентність”, ключовими складовими життєвої компетентності особистості. Слухачі визначають психолого-педагогічні проблеми формування життєвої компетентності на різних вікових етапах розвитку школяра та можливі шляхи їх подолання; розглядають ефективні форми й методи формування життєвої компетентності учнів в умовах навчального закладу; аналізують негативні й позитивні чинники, що впливають на формування життєвої компетентності особистості; знайомляться з ефективними превентивними заходами.

Змістовий модуль 2. (6 год).

Практичний: Формування навичок розвитку основних компетентностей вчителів щодо формування життєвої компетентності учнів у структурі власного професіоналізму в міжкурсовий період під час участі у проєктах професійного розвитку, роботі у творчих групах, участі в науково-практичних конференціях тощо.

Змістовий модуль 3. (6 год).

Тренінг: Сприяння розвитку творчого потенціалу учасників щодо гармонійної самореалізації та спроможності до гармонізації соціуму. Критерії

успіху тренінгу: набуття учасниками спроможності до практико-емпіричної, культивативної, міжособистісної та раціонально-евристичної самоактуалізації в соціумі. Накопичення актуального суспільного досвіду та визначення гармонійних життєвих перспектив.

Форма підсумкового контролю успішності навчання: контрольні запитання.

Засоби діагностики успішності навчання: тестування, анкетування.

Висновки. Важливою умовою формування життєвої компетентності учнів взаємодія школи, родини, позашкільних закладів і соціокультурного середовища у вказаній діяльності, яка має реалізуватися за такими напрямками: виробленні єдиного підходу до сутності виховання, ролі і значення відкритого соціального середовища, взаємодії і співробітництва у вихованні; вивченні особистості школяра, особливостей його розвитку, індивідуальних можливостей і здібностей; визначенні основних напрямів змісту виховного процесу, організації соціально значущої діяльності кожного з учнів; своєчасному обміні інформацією про продуктивний виховний процес та його результати; корекції виховних зусиль всіх соціальних інститутів виховання особистості на основі аналізу результатів педагогічного впливу, оцінки рівня розвитку і вихованості особистості. Це дозволяє школі, родині та іншим виховним інститутам створити атмосферу взаємодопомоги та взаємної зацікавленості в організації процесу формування життєвої компетентності особистості.

Список використаних джерел

1. Європейська рамка кваліфікацій навчання впродовж життя (ЄРК); Національна рамка кваліфікацій (НРК).
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 14.06.2000 року № 946 «Положення про загальноосвітній навчальний заклад».
3. Шопіна М. О. Психологические механизмы формирования у детей и молодежи жизненной компетентности // Педагогика и психология: актуальные вопросы теории и практики : материалы VII Междунар. науч.–практ. конф. / редкол.: О. Н. Широков [и др.]. — Чебоксары: ЦНС «Интерактив плюс», 2016. — № 2 (7).